

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВІДБОРУ СПОРТСМЕНІВ У ФУТБОЛІ

Микола Костенко,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-4999-1602>

Назарій Мануков,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність Фізична культура і спорт,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, Київ, Україна,

***Анотація.** Презентоване дослідження визначає найбільш ефективні інноваційні методи відбору спортсменів у футболі. Відбір футболістів – це багатоступінчастий процес, який включає оцінку фізичних, технічних, тактичних, психологічних та когнітивних характеристик гравців. Сучасні методи відбору базуються на комплексному підході та використанні інноваційних технологій. Використання штучного інтелекту, біометричних аналізів, VR/AR-технологій та когнітивного тестування є найбільш ефективні інноваційні методи відбору спортсменів у футболі.*

***Ключові слова:** спортивний відбір, інноваційні методи, спортсмени, футбол*

***Abstracts.** The presented research identifies the most effective innovative methods of selecting athletes in football. The selection of football players is a multi-stage process that includes the assessment of physical, technical, tactical, psychological and cognitive characteristics of players. Modern selection methods are based on an integrated approach and the use of innovative technologies. The use of artificial intelligence, biometric analyses, VR/AR technologies and cognitive testing are the most effective innovative methods of selecting athletes in football.*

***Keywords:** sports selection, innovative methods, athletes, football*

Актуальність презентованого дослідження полягає в тому, що висока спортивна конкуренція на міжнародному рівні, сучасний рівень досягнень спортсменів вимагає постійного пошуку нових шляхів щодо організації спортивної підготовки,

вмілого вибору та неспецифічного застосування форм організації, методів, засобів тренувального процесу, постійного масового та спекторного залучення юних осіб до спортивної діяльності, відбору здібних дітей. Головним завданням тренера полягає у тому, щоб спрямувати спортсмена на довготривалу мотивовану спортивну підготовку задля успіху його в майбутньому, поповнюючи ряди збірної команди України.

Метою дослідження є визначити найбільш ефективні інноваційні методи відбору спортсменів у футболі.

Основні результати. Спортивний відбір у футболі – це система організаційно-методичних заходів, що складаються з педагогічних, медико-біологічних, фізіологічних, психологічних, соціологічних, генетичних та епігенетичних методів дослідження, на основі яких виявляються здібності та придатність дітей, підлітків, юнаків, молодих людей для гри в футбол. Метою спортивного відбору в футболі є прогнозування можливостей досягнення високих змагальних результатів в оптимальному віці [3].

У процесі спортивного відбору футболістів теоретики і практики великої гри, як правило, використовують такі термінологічні дефініції: задатки, здатність, здібності, схильність, придатність, обдарованість, талант, покликання, унікальність, геніальність. Первинному відбору присвячено багато наукових статей вітчизняних та зарубіжних авторів (Т.В. Вознюк, 2008; О.І. Булгаков, І.В. Колеснікова, І.В. Мичка, 2017; R.J.R. D. Hartigh, A. Susan, M. Niessen, 2018; Л. Прокоп'єва, Г. Марченко, 2019; Н.Г. Долбишева, С.Є. Мустяца, 2021 та ін.), видано низку підручників в яких описуються основні підходи першого етапу відбору (О.А. Шинкарук, 2011; D. Epstein, 2013; І.О. Асаулук, М.А. Шевчук, 2015; В.М. Платонов, 2015; Л.П. Сергієнко, 2016 та ін.).

Спортивний відбір засновується на знаннях комплексу якостей (модельних характеристик), якими володіють найсильніші спортсмени певного виду спорту. Труднощі спортивного відбору посилюються тим, що треба знати не тільки кінцеву модель чемпіона або рекордсмена, але і про те, як формувався спортивний ідеал, якими характеристиками він володів на кожному етапі спортивної досконалості [2].

Відбір – проблема багаторічна і її рішення здійснюється на кількох етапах. В. Платонов та інші виділяють чотири етапи:

- етап попереднього (первинного) відбору дітей і підлітків;
- етап поглибленої перевірки відповідності відібраного контингенту дітей вимогам необхідним для успішної спеціалізації в даному виді спорту (етап вторинного відбору);
- етап спортивної орієнтації;
- етап відбору в збірні команди.

Спеціалістами підкреслено, що основне завдання першого етапу відбору – визначення перспективи спортивного вдосконалення шляхом виявлення у дітей і підлітків задатків, які лежать в основі розвитку спортивних здібностей.

Завдання другого етапу здійснюваного після 3-6 місяців початкового навчання – поглиблена перевірка відповідності раніше відібраного контингенту вимогам даного виду спорту. Завдання третього етапу (триває кілька років) – визначення найбільш підходящих конкретному спортсмену параметрів вузької спеціалізації. Завдання четвертого етапу – комплектування збірних команд на основі результатів тривалого поглибленого вивчення спортивних здібностей [4].

Відбір футболістів – це багатоступінчастий процес, який включає оцінку фізичних, технічних, тактичних, психологічних та когнітивних характеристик гравців. Сучасні методи відбору базуються на комплексному підході та використанні інноваційних технологій.

У своїх дослідженнях А. Альошина, О. Бичук, В. Грицай, М. Родіоненко рекомендують застосовувати системний підхід в оцінці основних параметрів спортсмена [1].

1. Попередній відбір – тестування фізичної та технічної підготовки. На цьому етапі тренери оцінюють загальні здібності великої кількості гравців. Основні критерії: фізичні параметри – антропометричні дані (зріст, вага, будова тіла); розвиток основних рухових якостей – швидкість, витривалість, сила, гнучкість, координація; технічні навички – контроль м'яча, точність передач, ведення, удари по воротах; ігрове мислення – здатність до швидкого прийняття рішень, розуміння гри.

На цьому етапі можуть використовуватися такі інноваційні методики біометричного та фізіологічного моніторингу: GPS-

трекери (Catapult, STATSports) для аналізу швидкості, витривалості, пробігу та рухової активності; 3D-сканування тіла для оцінення пропорцій та потенціалу фізичного розвитку футболіста; мобільні додатки та онлайн-платформи, які дозволяють гравцям надсилати відеозаписи своїх навичок (наприклад, TopYa!, Tonsser); системи вимірювання серцевого ритму, рівня лактату, оксигенації крові, що допомагають оцінювати витривалість та здатність до відновлення.

2. Психологічне та когнітивне тестування. Психологічна стійкість та когнітивні здібності мають велике значення у футболі. Психологічні аспекти: мотивація та рівень самодисципліни, лідерські якості та робота в команді, реакція на стресові ситуації. Когнітивні здібності: Швидкість прийняття рішень, Концентрація та увага. Просторове мислення та передбачення розвитку подій на полі.

На цьому етапі доцільно застосовувати нейротехнології на кшталт NeuroTracker, Sensory Station для оцінки когнітивних здібностей, таких як концентрація, швидкість реакції, сприйняття простору. Для оцінення стресостійкості мотивації та командної взаємодії використовують психологічні тестування на основі AI.

3. Аналіз тактичного мислення та ігрової поведінки. Гравці проходять оцінку під час реальних ігор та тактичних вправ. Основні критерії: розуміння гри – здатність орієнтуватися в ситуаціях, правильно вибирати позицію; тактична грамотність – вміння виконувати вказівки тренера, адаптуватися до різних схем гри; командна взаємодія – співпраця з партнерами, правильний розподіл зусиль на полі. На цьому етапі можливе застосування сучасних платформ, що використовують машинне навчання для автоматичного аналізу гри таких як Hudl, LongoMatch. Також доцільно використовувати відеоаналіз, наприклад, TacticalPad, LongoMatch, який дозволяє оцінити тактичні рішення гравців у різних ситуаціях. Відеозаписи допомагають детально оцінити технічні дії гравця, швидкість прийняття рішень, координацію та тактичну грамотність. Віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR). VR-тренажери дозволяють моделювати ігрові ситуації та оцінювати тактичне мислення гравця в умовах реального часу. AR-

технології можуть використовуватися для проведення візуальних тестів, які визначають реакцію футболістів на зміну ситуації.

Узагальнюємо. Система спортивного відбору й орієнтації постійно збагачується сучасними, новітніми підходами в ході яких визначаються більш швидкі та ефективні шляхи з їх реалізації. Впровадження інноваційних технологій робить процес відбору у футболі більш точним, об'єктивним і ефективним. Використання штучного інтелекту, біометричних аналізів, VR/AR-технологій та когнітивного тестування дозволяє тренерам знаходити перспективних гравців та розвивати їхні здібності на новому рівні.

Джерела:

1. Альошина А., Бичук О., Родіоненко М., Грицай В., Бичук І. (2018). Інформаційні технології в спортивній діяльності (на прикладі футболу). *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт*, Вип. 31, 68-72.

2. Дулібський А. (2020). Спортивний відбір у футболі як раціональна система педагогічного пошуку обдарованих людей у галузі спорту. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*, 8 (128), 54-60.

3. Перевозник В.І., Паєвський В.В. (2023). Особливості процесу відбору у сучасному футболі. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор та одноборств у закладах вищої освіти*: Збірник статей міжнародної ХІХ наукової конференції (03 лютого 2023 р., Харків). С. 107-110.

4. Платонов В.М. (2021). Сучасна система спортивного тренування : підручник. Київ : Перша друкарня, 672 с.

Здоров'я та освіта XXI століття / Health and Education XXI

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА
ПОЛІТЕХНІКА»
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ
КОЛЕГІУМ» ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ, ЕКОЛОГІЇ
ТА ЗДОРОВ'Я

**НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ СУПРОВІД
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
В КРИЗОВИХ УМОВАХ /
SCIENTIFIC AND INFORMATIONAL SUPPORT
OF PROFESSIONAL TRAINING OF SPECIALISTS
IN CRISIS CONDITIONS**

*Матеріали
II науково-практичного семінару*

*20 березня 2025 року
м. Київ*

УДК 378:37.091.12

*Рекомендовано до друку Вченою радою
гуманітарно-педагогічного факультету
Національного університету біоресурсів і природокористування України
(протокол № 9 від 17 травня 2025 року)*

Науково-інформаційний супровід професійної підготовки фахівців в кризових умовах: матеріали II науково-практичного семінару (20 березня 2025 року, м. Київ); відп. ред. і укл. Н. О. Терентьєва. Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України, 2025. 252 с.

Відповідальний редактор і укладач:

Терентьєва Н. О., доктор педагогічних наук, професор [Національний університет біоресурсів і природокористування України]

Рецензенти:

Бахмат Н. В., доктор педагогічних наук, професор [Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка]

Білик В. Г., доктор педагогічних наук, професор [Український державний університет імені Михайла Драгоманова]

ISBN 978-617-8598-13-6

Збірник репрезентує авторські матеріали, представлені в рамках проведення II науково-практичного семінару з міжнародною участю «Науково-інформаційний супровід професійної підготовки фахівців в кризових умовах», які органічно розкривають різні аспекти окресленої проблематики.

Матеріали стануть у нагоді науковим, науково-педагогічним, педагогічним, медичним працівникам, фахівцям в галузі фізичної культури і спорту, здобувачам усіх рівнів вищої освіти, учителям-практикам і керівникам закладів освіти.

© Автори публікацій, 2025

© НУБіП України, 2025